

1. Obiekt

252/1

ZESPÓŁ PAŁACOWO - PARKOWY

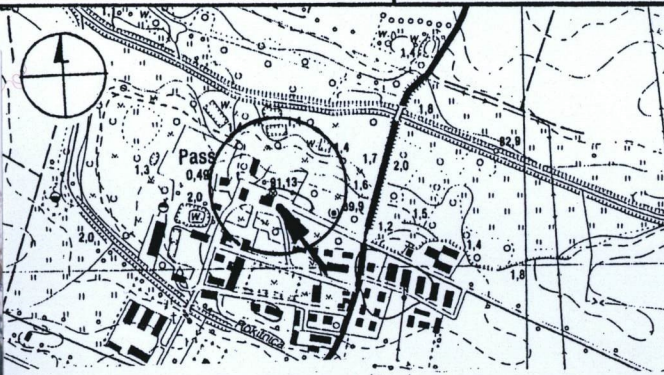
2. Czas powstania

1830 - 1835

3. Miejscowość

PASS

11. Widok fasady pałacu; plan orientacyjny; plan sytuacyjny

PLAN ORIENTACYJNY SKALA 1:10 000

4. Adres

PASS

Dz. ew. nr 15/1
nr hipoteczny

KW

5. Przynależność administracyjna

województwo mazowieckie

pow. WARSZAWSKI Zach.

gmina Błonie

6. Poprzednie nazwy miejscowości

PASS

7. Przynależność administracyjna przed
1 VI 1975

województwo warszawskie

powiat pruszkowski

8. Właściciel i jego adres

„Warter” Sp. Z o.o.,
Piaseczno, ul. Okulickiego 4

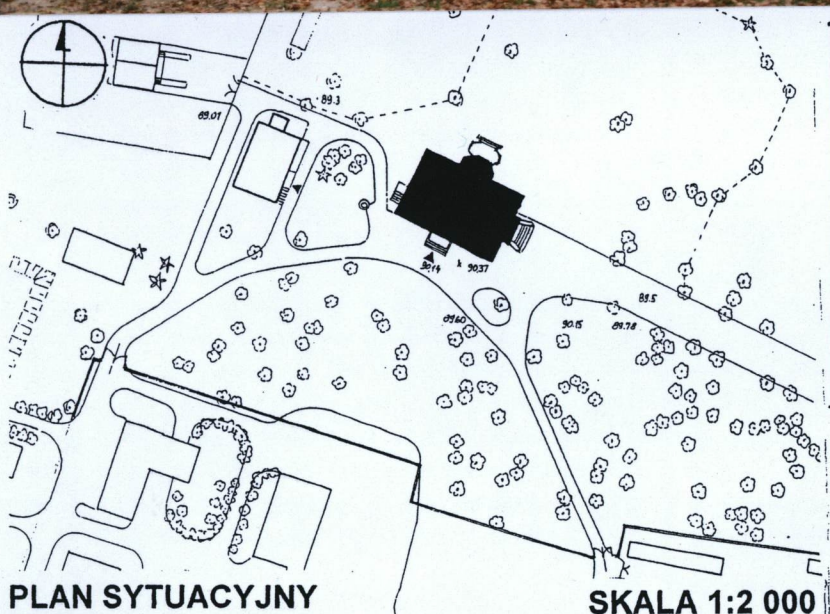
9. Użytkownik i jego adres

j.w.

10. Rejestr zabytków

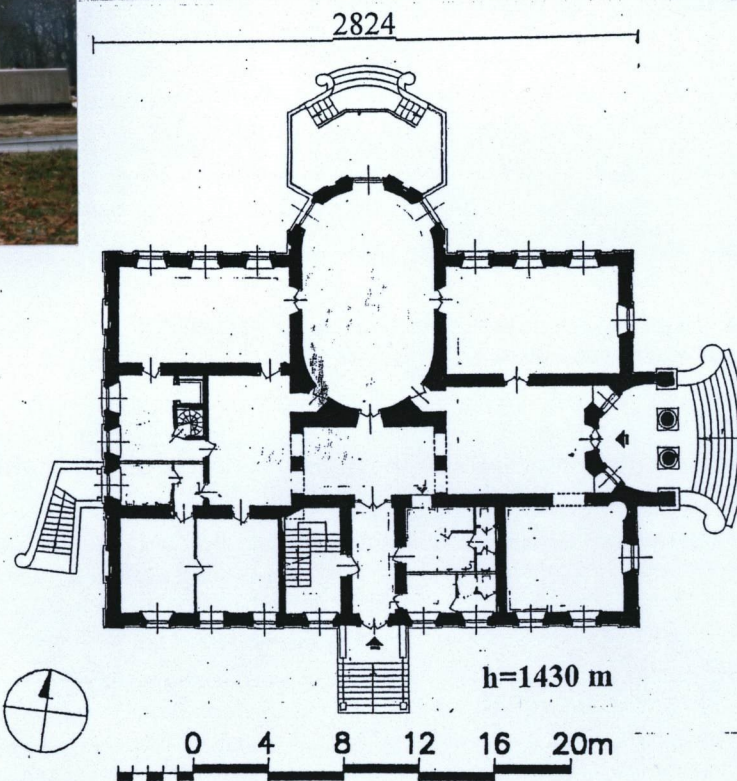
Pałac, Park Nr 1073/610

data 4.04.1962 r.

PLAN SYTUACYJNY

SKALA 1:2 000

RZUT PRZYZIEMIA

SKALA 1:400

h=1430 m

0 4 8 12 16 20m

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu

Na podstawie odnalezionego przez W. Chmurzyńskiego dokumentu lustracyjnego, w roku 1788 r. istniał w Passie zespół dworski będący letnią rezydencją opatów czerwińskich. Jego ośrodkiem był parterowy dwór drewniany o tradycyjnym dwutraktowym układzie pomieszczeń z sienią na osi, wzniesiony prawdopodobnie w początku XVIII w. Dwór ten został rozszerzony i przebudowany przez opata Kraszewskiego w 1784 r. Otaczały go liczne zabudowania gospodarcze, oficyny browar, karczma. Po kasacie zakonu majątek przeszedł na własność rządu pruskiego, a potem rządu Księstwa warszawskiego i stanowiły przedmiot dzierżawy do roku 1818 przez nie znanego z imienia Potockiego. W 1830 r. Rządowa Komisja Przychodów i Skarbu sprzedała dobra Janowi Henrykowi Geysmerowi. Był on Niemcem urodzonym w Hamburgu, który przybył do Warszawy wraz z bratem najprawdopodobniej podczas okupacji pruskiej. Z jego inicjatywy powstał zachowany do dzisiaj, klasycystyczny pałac. Jan Henryk Geysmer zmarł w Warszawie 16 grudnia 1835 r. W dwa lata później majątek został sprzedany na licytacji warszawskiemu bankierowi Ludwikowi Halpertowi, który był synem Salomona, protoplasty rodu przybyłego do Warszawy z Rosji (dorobił się fortuny jako pierwszy dzierżawca monopolu tytoniowego). W latach czterdziestych XIX w. przebudował on część wnętrz pałacowych, adaptując jedno z pomieszczeń w partii zachodniej na salę teatralną. Nie znany jest jej wygląd, mimo, że według świadectw współczesnych przetrwała do czasów powojennych, a zniszczona została dopiero przez nowych użytkowników. Za twórcę sali teatralnej i autora przebudowy uznaje się architekta Adolfa Schucha młodszego, związanego z rodziną Halpertów projektodawcą ich grobowej kaplicy-mauzoleum na cmentarzu ewangelickim w Warszawie.

Dokończenie na załączniku nr 1.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

SYTUACJA: Założenie pałacowo-parkowe w Passie położone jest w odległości 3 km na zachód od Błonia, ok. 1,5 km na północ od trasy Warszawa – Poznań; pałac położony jest rozległym parku znajdującym się w widłach rzek Utraty i Kopytnicy, w jego centrum; budynek usytuowany jest osią poprzeczną w kierunku północ – południe z podjazdem od strony południowej. Oś podłużna znajduje się na kierunku wschód – zachód, na linii głównej alei wjazdowej. Teren wokół pałacu stosunkowo płaski, dalej na północ teren stromo opada w kierunku rzeki Utraty.

MATERIAŁ, TECHNIKA, KONSTRUKCJA: **ściany:** fundament murowany z cegły ceramicznej pełnej na zaprawie wapiennej z izolacją przeciwwilgociową – poziomą i pionową – papą na lepiku; mur fundamentowy w szczelinie otynkowany zaprawą cementową, tworzący w przyziemiu wysoki cokół z odsadzka; Ściany piwnic, pierwszej i drugiej kondygnacją murowane z cegły ceramicznej pełnej na zaprawie wapiennej, otynkowane wewnątrz i na zewnątrz tynkami cementowo – wapiennymi, Ściany sanitariatów wyłożone płytkami ceramicznymi, ściany poddasza częściowo wyłożone płytami kartonowo – gipsowymi.

sklepienia i stropy: zróżnicowane: w piwnicach kolebkowe z lunetami, krzyżowe, kolebkowo-krzyżowe z cegły pełnej; nad parterem i piętrem – na belkach stalowych, ceramiczne z pustaków, od strony strychu sklepienia ocieplone warstwą gruzu wapiennego grubości ok. 15 cm przykrytego wylewką cementową; strop nad portykiem od strony wschodniej belkowy, drewniany.

wieżba dachowa: w konstrukcji drewnianej, płatwiowo- krokwiowej o czterech stolcach pionowych, odeskowana, od strony poddasza obłożona płytami kartonowo – gipsowymi, nad ryzalitem kopulasty z krążyn drewnianych; świetliki i lukarny w konstrukcji drewnianej.

pokrycie dachu: dach kryty blachą miedzianą, rynny i rury spustowe miedziane, obróbki z blachy miedzianej.

posadzki, podłogi: podłogi: w piwnicach i poddaszu – betonowe, częściowo z terakoty, na parterze w ryzalicie oraz w części drugiej kondygnacji – parkiet ozdobny (w fazie układania); w sanitariatach terakota. Taras widokowy – betonowa wylewka.

schody: schody zewnętrzne i wewnętrzne żelbetowe i betonowe, bez balustrady. Schody zewnętrzne w południowej elewacji z płyt piaskowcowych na zaprawie cementowo – wapiennej. Schody ryzalitu zabiegowe Schody wewnętrzne oryginalne nie zachowane; istniejące klatki schodowe: wewnętrzna żelbetowa, czterobiegowe ze spocznikami, bez balustrady oraz szyb pod schody kręcone – stalowe z drewnianymi podstopnicami, schody tarasów wylewane z betonu.

otwory: stolarka okienna współczesna, drewniana skrzynkowa dwu -, cztero-, ośmiodzielna z szybami termicznymi; stolarka drzwiowa drewniana: drzwi zewnętrzne elewacji północnej współczesne, drewniane, dwuskrzydłowe, ośmiodzielne szklone z półkoliście zamknięte porte – fenerty (okna od podłogi do sufitu) nadświetlone półkolistym, szklonym, dzielonym trzema wąskimi listewkami. Drzwi zewnętrzne w elewacji południowej oryginalne - płycinowe pełne dwuskrzydłowe; drzwi zewnętrzne w elewacji zachodniej klepkowe wtórne, drzwi zewnętrzne w elewacji wschodniej współczesne, drewniane ramowo - płycinowe, skrzynkowe dziesięciodzielne do jednej trzeciej wysokości pełne, powyżej szklone szybą termiczną; brak drzwi wewnętrznych. Wszystkie drzwi i okna malowane na biało.

RZUT: Pałac zaprojektowany na rzucie prostokąta o wymiarach zewnętrznych około 28m x 20m, trzytraktowy znacznie przebudowany, częściowo w układzie amfiladowym, z wysuniętym portykiem w elewacji wschodniej wspartym na dwóch kolumnach i dwóch opilastrowanych filarach akcentującym wejście główne, nie – kanon budowlany klasycystyczny w elewacji dłuższej – tylko przy, krótszym boku od wschodu i schodami. W północnej, ogrodowej elewacji na osi poprzecznej występuje pięcioboczny, trójosiowy ryzalit mieszczący salon, do którego prowadzą zabiegowe schody na taras z wejściem do salonu. W elewacji południowej drzwi poprzedzone sporym spocznikiem ze schodami. W elewacji zachodniej schody prowadzące do pomieszczeń piwnic.

Dokończenie na załączniku nr 1.

<p>14. Kubatura</p> <p>6609,6 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>1239 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>mieszkalne</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p><u>nie użytkowany (w trakcie prac adaptacyjnych na ośrodek kongresowy)</u></p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie</p> <p>Po roku 1945 w pałacu prowadzone były jedynie drobne prace remontowe związane z adaptacją do nowych potrzeb Państwowej Stacji Hodowli Roślin. Największe przekształcenia wewnątrz pałacu nastąpiły w latach 70-tych, kiedy to został on zaadaptowany na potrzeby ośrodka szkoleniowego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej. Na skutek tych prac znacznemu przekształceniu uległ układ pomieszczeń II kondygnacji.</p> <p>W latach 90-tych i w pierwszych latach XXI w. pałac był nieużytkowany i nie były prowadzone żadne prace remontowe. Od roku 2004 w pałacu znajdującym się nieopodal spichlerzu prowadzone są prace remontowo – adaptacyjne dla nowych potrzeb ośrodka konferencyjnego. Prace te będą trwać jeszcze do połowy roku 2006.</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Budynek pałacu jest w trakcie generalnego remontu. Do listopada 2004 zdołano wyremontować całkowicie elewacje budynku wraz dachem i izolacją fundamentów. We wnętrzach rozpoczęto prace montażowo – wykończeniowe.</p> <p><u>Fundament i podmurówka:</u> stan bardzo dobry – w 2004 r. została położona izolacja piomowa i pozioma.</p> <p><u>Ściany zewnętrzne i wewnętrzne:</u> stan bardzo dobry – tynki w całości nowe.</p> <p><u>Strop:</u> w stanie dobrym.</p> <p><u>Dach</u> – stan bardzo dobry.</p> <p><u>Stolarka okienna i drzwiowa</u> – stan bardzo dobry – całkowicie wymieniona na nową.</p> <p><u>Wyposażenie</u> – brak</p> <p><u>Instalacje</u> – w stanie bardzo dobrym</p>	
		<p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>Dokończenie prac remontowo- adaptacyjnych ze szczególnym uwzględnieniem zachowania i konserwacji dekoracji obramień ościeży otworów drzwiowych w salonie.</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt. numer i miejsce przechowywania)

Archiwum Akt Dawnych – XIX - wieczne. plany pałacu oraz założenia parku.

22. Bibliografia

1.red. I. Galicka i H. Sygietyńska, Katalog zabytków sztuki w Polsce, t. X , z. 17, woj. warszawskie, powiat pruszkowski , IS PAN

2. T. S. Jaroszewski, W. Baronowski, Pałace i dwory w okolicach Warszawy, PWN 1992

23. Źródła ikonograficzne i fotograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Opracował:

tekst mgr Maciej Warchoń, listopad 2005

plany, rysunki mgr Maciej Warchoń, listopad 2005

zdjęcia fotogr. mgr Maciej Warchoń, listopad 2005

miejsce przechowywania negatywów archiwum ora karty

Warchoń
Warchoń
Warchoń

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO !

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

Ilość załączników 6 sztuk

1. Miejscowość PASS	2. Obiekt ZESPÓŁ PAŁACOWO - PARKOWY	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) c.d. pkt nr 12: Autorzy, historia obiektu, określenia stylu. c.d. pkt nr 13: Opis (bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)
------------------------	--	--

c.d, pkt nr 12

Pałac w Passie pozostający w integralnym związku z pochodzącym z tej samej epoki, romantycznym angielskim parkiem, jest obiektem klasycystycznym o wyraźnych i dobrze zachowanych cechach stylowych i oryginalnie rozwiązany: układzie przestrzennym. Przy obecnym stanie badań nie można ustalić jednoznacznie nazwiska autora projektu pałacu. Uważa się, że mógł on powstać w kręgu oddziaływań Chrystiana Piotra Aignera. Natomiast detale architektoniczne pałacu w Passie, są zbliżone do wzorów używanych przez Fryderyka Baumaną, budowniczego i sztukatora, bliskiego współpracownika Aignera. Brak jakichkolwiek przekazów nie pozwala jednoznacznie rozstrzygnąć tej kwestii.

W 1851 Pass przeszedł na własność hr. Kazimierza Plater-Zyberka, a w latach 1874-1877 znalazł się w posiadaniu jego syna Tadeusza, od którego majątek odkupił Henryk Halpert, syn Ludwika. W rękach rodziny Halpertów Pałac wraz całym majątkiem pozostawał do 1932r. W tym czasie przeprowadzano szereg remontów i przeróbek pałacu. Jedyną odnotowaną w źródłach była przebudowa dokonana przez Halpertów w roku 1916. Przebudowy te przyniosły min. budowę nowej klatki schodowej, podzielenie pomieszczeń ściankami działowymi, przebudowę kominów, dachów, tarasów. W 1932 r. majątek przeszedł na własność Pawła Jasińskiego, ostatniego właściciela i majątku i pałacu. Po wojnie cały majątek został przejęty na rzecz skarbu państwa i przekazany Państwowej Stacji Hodowli Rośli. Przez lata cały teren wraz pałacem był niewłaściwie użytkowany i ulegał stopniowej degradacji i zniszczeniu. Pięknie urządzony i utrzymany park o powierzchni ponad 15 ha, jeden z najpiękniejszych w tej części Mazowsza, pełen starych lip, dębów, wiązów zdziczał i „zmałał”. W końcu lat osiemdziesiątych pałac odrestaurowano dla jednej z instytucji przy Komitecie Centralnym PZPR. W pierwszej połowie lat dziewięćdziesiątych pałac stał pusty. Kolejnym właścicielem był Bank Polskiej Kasy Opieki S.A. Obecnie założenie pałacowo – parkowe stanowi własność firmy Warter Sp. z o.o. z siedzibą w Piasecznie przy ul. Okulickiego 4.

Wkładkę założył: mgr Maciej Warchoń, listopad 2005

Miejsce przechowywania

archiwum autora karty

c.d, pkt nr 13

BRYŁA: budowla prostopadłościenna, budynek podpiwniczony, posiadający dwie kondygnacje nadziemne z mezzaninem (półpiętro, tj. niską kondygnacją pomiędzy piętrem a strychem przeznaczoną pierwotnie na pokoje dla dzieci, służby i gościnne) i użytkowe poddasze, kryty dachem czterospadowym, nad ryzalitem od strony ogrodu podłużne wysklepienie, w kalenicy po obu stronach półkoliste świetliki, poniżej niewielkie prostokątne lukarny, **kominy** – murowane, tynkowane z opaską.

ELEWCJE: ***Elewacja wschodnia:*** dwukondygnacyjna, pięcioosiowa, z eleganckim wysuniętym ryzalitowo wgłębnym portykiem na rzucie koszowym zwieńczonym trójkątnym szczytem wspartym na dwóch jońskich kolumnach między opilastrowanymi filarami, pomiędzy szczytem a kapitelami kolumn i filarów – belkowanie uskokowe i gładki fryz – będące dekoracją obiegającą cały budynek powyżej okien obu kondygnacji, okna pierwszej i drugiej kondygnacji w profilowanym obramieniu przy czym okna pierwszej kondygnacji zwieńczone profilowaną belką nadproża wspartą na dwóch wolutowych konsolkach zdobionych perełkami i motywem liścia akantu poniżej konsolek, pod parapetem – płycina ograniczona profilowanymi listwami; Budynek wieńczy silnie profilowany uskokowy gzyms koronujący wsparty na gzymsie konsolowym i z motywem wolic oczu. Wszystkie narożniki boniowane.

Elewacja południowa: dwukondygnacyjna, dziewięcioosiowa z wejściem umieszczonym na osi, dekoracje okien obu kondygnacji oraz płaszczyzn ścian analogiczne do elewacji wschodniej. W połączeniu dachu dwie lukarny i umieszczony powyżej, na osi, półkolisty świetlik.

Elewacja północna : dwukondygnacyjna, ***dziewięcioosiowa*** z pięciobocznym ryzalitem z przeszklonymi otworami drzwiowymi na taras, zamkniętymi przeszklonymi łukowymi nadświetlami, przedzielonymi zdwojonymi pilastrami z jońskimi kapitelami z dekoracyjnymi płycinami poniżej opaski podgzymsowej. Przed ryzalitem taras ze schodami zabiegowymi. Boniowanie na narożach. W połączeniu dachu dwa, symetrycznie rozmieszczone prostokątne w wykroju okienka. Pozostałe dekoracje analogiczne jak przy pozostałych elewacjach.

Elewacja zachodnia: dwukondygnacyjna, pięcioosiowa, opracowana analogicznie jak pozostałe elewacje.

WNĘTRZA: Układ wnętrz trzytraktowy stosunku do osi poprzecznej wyznaczonej przez sień, owalny salon i ryzalit ogrodowy, oś podłużna przechodzi przez okazały wgłębny portyk i rozległe pomieszczenia komunikacyjne, pomieszczenia piwnic sklepione, klatka schodowa wydzielona, układ ten znacznie przebudowany; w ryzalicie ogrodowym owalny salon poprzez obie kondygnacje kryty stropem z fasetą wspartą na gzymsie konsolkowym z motywami wolic oczu, kostek i liści. W sali ponad drzwiami nadproża na wolutowych konsolkach; od strony ryzalitu porte-fenetry: nad środkowymi drzwiami płycina z płaskorzeźbionymi w stiuku postaciami sfinksów oraz motywem liry i roślinnymi

WYPOSAŻENIE: nie zachowało się oryginalne wyposażenie, jedynie w salonie zachowały się oryginalne dekoracje nadproży otworów drzwiowych oraz część sztukaterii.

INSTALACJE: c.o. zasilana z miejskiej kotłowni; wod.-kan. odprowadzana do sieci, elektryczna, odgromowa.

1. Miejscowość

PASS

2. Obiekt

ZESPÓŁ PAŁACOWO - PARKOWY

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

Fotografie archiwalne, Fotografie współczesne

Pałac w Passie, widok elewacji wschodniej,
stan 1977 r.

(Fot. ze zb. Archiwum WUOZ, bez nr neg.)

Widok elewacji południowej.
stan 1977 r.

(Fot. ze zb. Archiwum WUOZ, bez nr neg.)

Widok elewacji zachodniej,
stan 1977 r.

(Fot. ze zb. Archiwum WUOZ, bez nr neg.)

Wkładkę założył: mgr Maciej Warchoń, listopad 2005

Miejsce przechowywania

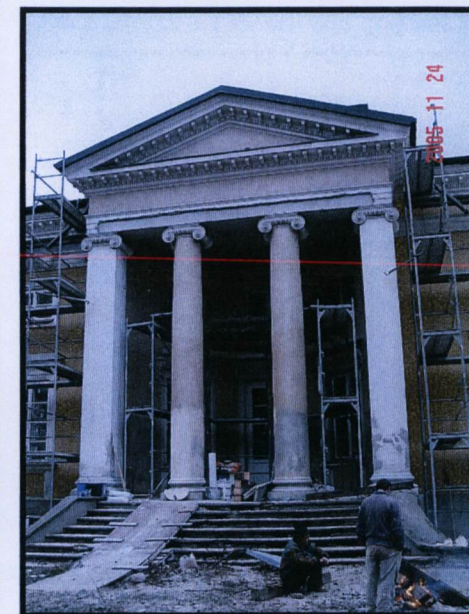
archiwum autora karty

Pałac w Passie, widok z północnego – zachodu,
stan listopad 2005 r.

Pałac w Passie, widok elewacji wschodniej,
stan listopad 2005 r.

Pałac w Passie, fragment elewacji
wschodniej, stan listopad 2005 r.

Pałac w Passie, widok elewacji północnej,
Stan listopad 2005 r.

Pałac w Passie, fragment elewacji
północnej, listopad 2005 r.

Pałac w Passie, fragment elewacji północnej,
stan listopad 2005 r.

1. Miejscowość

PASS

2. Obiekt

ZESPÓŁ PAŁACOWO - PARKOWY

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

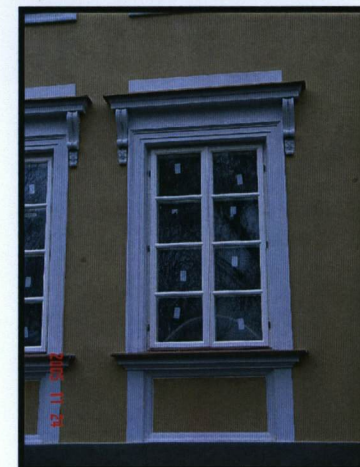
Fotografie współczesne

Pałac w Passie, widok tarasu,
stan listopad 2005 r.

Pałac Passie, widok elewacji zachodniej,
stan listopad 2005 r.

Pałac w Passie, fragment
elewacji zachodniej, stan 2005 r.

Pałac w Passie, widok elewacji południowej
stan listopad 2005 r.

Pałac w Passie, fragment elewacji
południowej, stan listopad 2005 r.

Wkładkę założył: mgr Maciej Warchoń, listopad 2005

Miejsce przechowywania negatywów: archiwum autora karty

Pałac w Passie, fragment elewacji
północnej, stan listopad 2005 r.

Pałac w Passie, widok sieni,
stan listopad 2005 r.

Pałac w Passie, fragment owalnego salonu,
stan listopad 2005 r.

Pałac w Passie, fragment owalnego salonu,
stan listopad 2005 r.

Pałac w Passie, widok plafonu w salonie owalnym,
stan listopad 2005 r.

Pałac w Passie, widok nadproża w salonie owalnym,
stan listopad 2005 r.

1. Miejscowość

PASS

2. Obiekt

ZESPÓŁ PAŁACOWO - PARKOWY

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

Fotografie współczesne

Pałac w Passie, widok nadproża w salonie, stan listopad 2005 r.

Pałac w Passie, widok pomieszczenia I kondygnacji, stan listopad 2005 r.

Pałac w Passie, widok pomieszczenia I kondygnacji, stan listopad 2005 r.

Pałac w Passie, widok Pomieszczenia I kondygnacji, stan listopad 2005 r.

Pałac w Passie, widok pomieszczenia I kondygnacji, stan listopad 2005 r.

Pałac w Passie, widok klatki schodowej, stan listopad 2005 r.

Wkładkę założył: mgr Maciej Warchoń, listopad 2005

Miejsce przechowywania negatywów:

archiwum autora karty

Pałac w Passie, widok korytarza na II kondygnacji,
stan listopad 2005 r.

Pałac w Passie, pomieszczenia II kondygnacji,
stan listopad 2005 r.

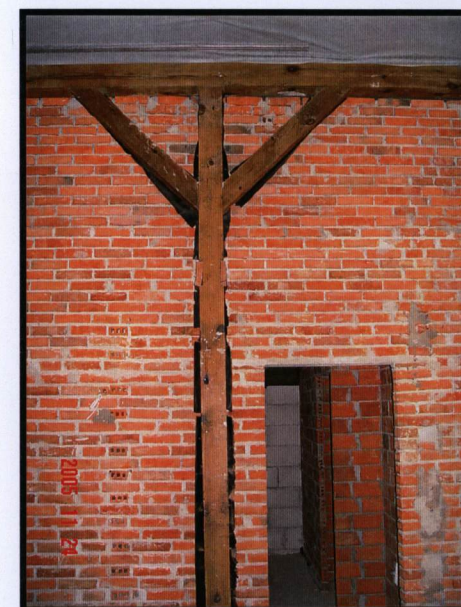
Pałac w Passie, pomieszczenie II kondygnacji,
stan listopad 2005 r.

Pałac w Passie, widok pomieszczenia II kondygnacji,
stan listopad 2005 r.

Pałac w Passie, fragment więźby
dachowej, stan listopad 2005 r.

Pałac w Passie, fragment więźby
dachowej, stan listopad 2005 r.

1. Miejscowość

PASS

2. Obiekt

ZESPÓŁ PAŁACOWO - PARKOWY

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

Fotografie współczesne

Pałac w Passie, fragment więzby nad salonem owalnym, stan listopad 2005 r.

Pałac w Passie, oryginalna drzwiowa, stan listopad 2005 r.

Pałac w Passie, fragment piwnicy, stan listopad 2005 r.

Pałac w Passie, fragment piwnicy, stan listopad 2005 r.

Pałac w Passie, fragment piwnicy, stan listopad 2005 r.

Pałac w Passie, widok piwnicy, stan listopad 2005 r.

Wkładkę założył: mgr Maciej Warchoń, listopad 2005

Miejsce przechowywania negatywów: archiwum autora karty

Pałac w Passie, widok jednego z pomieszczeń piwnicy,
stan listopad 2005 r.

Park w Passie, stan listopad 2005 r.

Park w Passie, stan listopad 2005 r.

Park w Passie, stan listopad 2005 r.

Park w Passie, stan listopad 2005 r.

Park w Passie, stan listopad 2005 r.

1. Miejscowość

PASS

2. Obiekt

ZESPÓŁ PAŁACOWO - PARKOWY

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

Fotografie współczesne

Park w Passie, stan listopad 2005 r.

Park w Passie, stan listopad 2005 r.

Park w Passie, stan listopad 2005 r.

Park w Passie, stan listopad 2005 r.

Park w Passie, stan listopad 2005 r.

Park w Passie, stan listopad 2005 r.

Wkładkę założył: mgr Maciej Warchoń, listopad 2005

Miejsce przechowywania negatywów: archiwum autora karty

Park w Passie, stan listopad 2005 r.

Park w Passie, stan listopad 2005 r.

Park w Passie, stan listopad 2005 r.

Park w Passie, stan listopad 2005 r.

Park w Passie, stan listopad 2005 r.